

یک موجود عجیب و نادر در اعماق اقیانوس، که برای اولین بار در سال ۱۸۹۹ کشف شد، سال‌هاست که توجه دانشمندان را به خود جلب کرده است.

به گزارش اقتصادسراسرآمد، عروس دریایی «شیخ‌وار غول‌پیکر» (Stygiomedusa gigantea) در بیش از یک قرن اخیر تنها حدود ۱۲۰ بار مشاهده شده است. این عروس دریایی دارای کلاهکی به قطر ۱ متر و چهار بازوی روبان‌شکل به طول ۱۰ متر است که آن را به یکی از بزرگ‌ترین شکارچیان بی مهره اقیانوس تبدیل می‌کند.

بنابر گزارش ایلنا به نقل از یورونیوز، این موجودات در عمق بسیار زیاد آب زیست می‌کنند به حدی که بعضی از آن‌ها در در عمق ۶۷۰۰ متری زیر سطح اقیانوس دیده شده‌اند. جایی که نور خورشید دیگر نمی‌تواند نفوذ کند.

بدن این موجودات دریایی قابل فشرده شدن و انعطاف‌پذیر است، امری که به آن‌ها کمک می‌کند فشار فوق‌العاده زیاد اعماق اقیانوس را تحمل کنند. در سال ۲۰۲۲ محققان طی مأموریت‌هایی در قطب جنوب موفق به مشاهده این موجودات در سه موقعیت جداگانه شدند. تصاویر و ویدئوها نشان می‌دهد که این عروس‌های دریایی در عمق‌های کم‌تر، بین ۸۰۰ تا ۲۸۰ متر، شناور هستند.

به گفته پژوهشگران تغییرات فصلی نور خورشید می‌تواند باعث شود طعمه‌ها به سطح نزدیک‌تر شوند، امری که ممکن است دلیل حضور این عروس‌های دریایی در این سطوح از آب باشد.

برخلاف دیگر عروس‌های دریایی، این گونه برای شکار از شاخک‌های نیش‌دار استفاده نمی‌کند. آن‌ها بازوهای بلند خود را دور طعمه‌هایی مانند پلانکتون یا ماهی‌های کوچک می‌پیچند و سپس آن‌ها را به سمت دهان خود می‌برند.

این عروس دریایی برخلاف اکثر گونه‌های مشابه خود زنده‌زا است. نوزادان در داخل مادر رشد می‌کنند و سپس از داخل کلاهک جدا شده و از دهان مادر بیرون شامی می‌کنند.

این موجودات در حضور نور، یک درخشش نارنجی-قرمز کم‌رنگ از خود ساطع می‌کنند که ناشی از واکنش‌های شیمیایی طبیعی بدنشان است. دلیل این درخشش هنوز مشخص نیست، اما ممکن است برای ارتباط، گمراه کردن شکارچیان، جذب طعمه یا جفت‌گیری باشد. با این حال چون این موجودات در اعماق زندگی می‌کنند، درخشش آن‌ها بسیار کم است و به پنهان شدن آن‌ها کمک می‌کند.

این عروس‌های دریایی به تنهایی زندگی می‌کنند، اما می‌توانند به محافظت از موجودات کوچک‌تر کمک کنند. محققان در یکی از مأموریت‌ها در خلیج کالیفرنیا مشاهده کردند که ماهی‌های کوچک در زیر این عروس دریایی پناه گرفته‌اند. در مقابله، این ماهی‌ها به تمیز کردن بدن عروس دریایی از انگل‌ها کمک می‌کردند.

غذایی دریایی اثر می‌گذارد.

گروه زیست محیط دریایی-سعید قلیچی-

حفظ آبزیان و برخورداری آن‌ها از تنوع طبیعی، یکی از مهم‌ترین جنبه‌های زیست‌محیطی دریاهای دریای خزر به جهت بسته بودن محیط آن و انباشته شدن آلاینده‌های مختلف، به نوعی آن را بسا بحران اکولوژیک روبه‌رو کرده است، به‌طوری‌که در چند دهه اخیر تعداد زیادی از گونه‌های اندمیک در آن به صورت منطقه‌ای یا جهانی منقرض شده‌اند.

به گزارش روزنامه دریایی اقتصاد سراسرآمد، دریای خزر با وسعت تقریبی ۴۳۶هزار کیلومترمربع، بزرگ‌ترین دریایچه بسته جهان است. این دریایچه، یکی از منحصربه‌فردترین مناطق ژئوپلیتیک جهان است که از سالیان دور، زندگی تمدن‌های مختلف بشری را در اطراف خود تجربه کرده است و در حال حاضر حدود ۸ میلیون نفر در حاشیه و در اطراف آن در ۵کشور روسیه، ایران، آذربایجان، قزاقستان و ترکمنستان زندگی می‌کنند.

کارشناسان معتقدند که دریای خزر بسا چالش‌های زیست‌محیطی متعددی روبه‌رو است. این چالش‌ها در ماهیت و میزان خطری که برای محیط‌زیست دریای خزر ایجاد می‌کنند، متفاوت هستند. برای مثال تولید پلاستیک در جهان، افزایش چشمگیری را در دهه‌های گذشته تجربه کرده است. براساس نظرات متخصصان اگر مناطق ساحلی کشور، مناطقی توسعه‌یافته بوده و به‌عنوان پل ارتباطی و تعاملی با سایر کشورهای جهان، تسهیل‌کننده روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور باشند و ضمن کمک به ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای، استفاده از موقعیت جغرافیایی و منطقه‌ای کشور، استفاده پایدار از منابع، قابلیت‌ها و حفظ محیط‌زیست، امنیت مناطق داخلی از طریق مرزهای آبی را تضمین کنند، در مجموع می‌توانند به عنوان نمادی از توسعه‌یافتگی کشور عمل کنند.

بحران محیط‌زیستی در دریاهای ایران

ورود سالانه بیش از ۱۲۲هزار تن آلودگی نفتی به دریای خزر، تخلیه فاضلاب‌های شهری و صنعتی به خلیج فارس و آلودگی میکروپلاستیک‌ها در دریای عمان، زنگ خطر را برای محیط‌زیست و اقتصاد دریایی ایران به صدا درآورده است. کارشناسان هشدار می‌دهند که در صورت ادامه این روند، سواحل ایران با بحران‌های زیست‌محیطی و اقتصادی گسترده‌ای روبه‌رو خواهند شد.

سازمان حفاظت محیط‌زیست گزارش داده است، سالانه بیش از ۱۲۲ هزار و ۵۰۰تن آلودگی نفتی وارد دریای خزر می‌شود که ۶۰درصد آن از طریق خشکی و رودخانه‌های آلوده به این دریا می‌رسد. همچنین تحقیقات نشان می‌دهد که ۳۰۴تن کادمیوم و ۴تن سرب از منابع صنعتی به دریای خزر تخلیه می‌شود که تأثیرات مخربی بر سلامت آبزیان و انسان‌ها دارد.

در خلیج فارس، سالانه بیش از ۱۰۵ میلیون بشکه نفت به دلیل نشت‌های صنعتی و حمل‌ونقل نفتی وارد آب‌های این منطقه می‌شود. بندرعباس، مصلوبه و ماهشهر به عنوان مهم‌ترین نقاط صنعتی کشور، بخش زیادی از این آلودگی را تولید می‌کنند. دریای عمان نیز از بحران آلودگی در امان نیست. تحقیقات نشان می‌دهد که در این منطقه، میانگین تراکم میکروپلاستیک‌ها به ۵۶ذره در هر مترمکعب رسیده که از متوسط جهانی بالاتر است و به‌طور مستقیم بر زنجیره

«روزنامه دریایی سراسرآمد»از تبعات ورود آلودگی‌های نفتی

دریای کاسپین گزارش می‌دهد

تهدید آلودگی نفتی برای تنوع زیستی خزر

سالانه بیش از ۱۲۲هزار تن آلودگی نفتی وارد دریای خزر می‌شود

بیش از ۱۳۰رودخانه به ایسن دریا منتهی می‌شوند که رودخانه‌های بزرگ به‌طور عمده در سواحل شمالی و رودخانه‌های کوچک در سواحل غربی و جنوبی پراکنده‌اند. رودخانه‌های شمالی ۵درصد آب خزر را تأمین می‌کنند و رودخانه‌های خزر جنوبی (ایران و آذربایجان) ۶۰درصد آورد رسوبی را به خود اختصاص می‌دهند. آلودگی در دریای خزر به‌عنوان بزرگ‌ترین پهنه آبی محصور در خشکی جهان نه‌تنها تهدیدی برای انسان و گونه‌های زیستی، بلکه به عنوان منبع عظیم آبی، غنی از منابع طبیعی و فسیلی، با جمعیت ساکن در ساحل، به‌عنوان یک چالش زیست‌محیطی مطرح است.

تبعات منفی کاهش تراز آبی دریای خزر

هرچند دریای خزر در سال‌های اخیر توسط عوامل مختلفی از جمله آلودگی‌های نفتی، ورود فاضلاب، آلودگی‌های پلاستیکی و... تهدید می‌شود، اما در میان همه تهدیدات «کاهش تراز آب» دریای خزر در حال حاضر، اصلی‌ترین تهدید محسوب می‌شود. برخی گزارش‌ها نشان می‌دهند که طی سده‌ده گذشته سطح دریای خزر مقداری افت کرده، اما تبخیر زیاد آب، یخ نیستن دریای خزر در زمستان در مناطق شمالی و عدم تعادل در میزان آب‌های ورودی باعث خواهد شد تا پایان قرن، حداقل ۹متر از سطح آب دریا کاهش یابد و این رقم حتی می‌تواند به ۱۸متر برسد. متخصصان حوزه محیط‌زیست علت اصلی کاهش تراز آب خزر را شرایط اقلیمی، کاهش بارش در آبریز خزر، تبخیر آب دریا و الگوی باد و به‌دنبال آن از بین رفتن رطوبت می‌دانند. یکی از تبعات زیستی افت سطح و کاهش تراز آبی دریای خزر از بین رفتن ماهی‌ها و آبزیانی است که در حاشیه و این بستر تخم‌ریزی می‌کنند و در عمق دریا زندگی نمی‌کنند. این اتفاق سبب می‌شود زیست تمام این موجودات از بین برود.

سرنوشت برنامه پایش محیط‌زیست در یای خزر

اوایل مهرماه سال جاری بود که امید صدیقی، مدیرکل دفتر بررسی و مقابله بسا آلودگی‌های دریایی معاونت محیط‌زیست دریایی از تکمیل و نهایی‌سازی مرحله نخست برنامه منطقه‌ای پایش و ارزیابی محیط‌زیست دریای خزر در چارچوب برنامه‌های کنوانسیون تهران خبر داد. او در گفت‌وگویی با مانا، به تهیه‌نقشه‌های پهنه‌بندی آلودگی، پایش، پیشگیری، مقابله و کنترل منابع آلاینده در نوار ساحلی شمالی و جنوبی پایش و نظارت محیط‌زیست دریایی و ساحلی و مقابله با آلودگی‌ها و سوانح دریایی با همکاری سایر دستگاه‌ها، بخش خصوصی و جوامع محلی اشاره کرد. مدیرکل دفتر بررسی و مقابله با آلودگی‌های دریایی معاونت محیط‌زیست دریایی، افزود: برنامه پایش آلودگی میکروبی سواحل به‌ویژه دریای خزر نیز سال‌هاست که در حال انجام بوده و اقدامات زیادی در این خصوص صورت گرفته است. وی خاطر نشان ساخت: به منظور پایش و نظارت دقیق و اصولی و همچنین بهبود شرایط محیط‌زیستی و بهداشتی شناگاه‌های ساحلی، تفاهمنامه‌ای با وزارت کشور و وزارت بهداشت در سال‌های قبل منعقد شده بود که با پیگیری‌های صورت‌گرفته تفاهم‌نامه به روزنمایی و تکمیل و در سال جاری بسا اعضای معاونان وزارت کشور و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان حفاظت محیط‌زیست رسید و با حمایت‌ها و همکاری مؤثر این دستگاه‌ها اقدامات مهمی در راستای بهبود وضعیت بهداشتی و محیط‌زیستی شناگاه‌های ساحلی خزر آغاز شده است.

صدیقی در پایان تصریح کرد: علاوهبر پروژه‌های مذکور در راستای حفاظت از محیط‌زیست دریایی کشور، اقدامات و برنامه‌های گسترده‌ای در زمینه پایش، حفاظت و پیشگیری از آلودگی‌های دریایی در دست اقدام است.

وارد می‌شوند به سمت ایران نباید. از طرف دیگر آلودگی نفتی از مهم‌ترین عوامل آلایندگی دریای خزر محسوب می‌شود که بخشی با استخراج نفت، نشت شناورهای نفتی و یا غرق شدن این شناورها موجب افزایش آلودگی‌های نفتی در خزر می‌شوند. دریای خزر یک محیط کاملاً بسته است و خودپالایی تا زمانی که میزان آلودگی‌ها به اندازه استاندارد باشد، قابل انجام است. با این حال در حال حاضر آلودگی‌های خزر از حد استاندارد گذشته و این امر به دلیل نبود وحدت‌رویه در مدیریت سواحل خزر است.

در سال‌های اخیر، خزر هشدارهایی در مورد آلودگی‌های بیش از حد استانداردش به ما داد و یکی از آن‌ها حضور شانه‌دار مهاجم در خزر بود که موجب کاهش ذخایر کیلکا شد. کاهش ماهیان خاویاری از جمله دیگر نشانه‌های آلودگی بیش از حد مجاز خزر است. مواد شوینده آسیب جدی به خزر وارد می‌کنند و با مصرف میزان بیش از اندازه استاندارد این مواد، خزر را با مشکل جدی مواجه کرده است. با افزایش آلودگی‌های خزر مخزن آبی کشورهای حاشیه مورد تهدید قرار خواهد گرفت، بنابراین همه باید نسبت به توزیع‌زیستی خزر حساس باشند.

برخی گزارش‌ها حاکی از آن است که هم‌اکنون خزر ۷۵گونه گیاهی، ۱۳۳۲گونه جانوری و ۵۰نوع ماهی در خزر زندگی می‌کنند و حاشیه‌نشینان خزر وابستگی شدید به ماهیان اقتصادی این دریا دارند. بسا این حال اگر روند آلوده شدن خزر رو به ازادیاد باشد در آینده‌ای نه‌چندان دور

مشاغل سستنی ماهیگیری و صیدهای فصلی تهدید واقع می‌شود. در گذشته ۹۰درصد خاویار دنیا از خزر استحصال می‌شد، اما امروز حضور ماهیان خاویاری در خزر اصلا وضعیت مناسبی ندارد. در این میان کارشناسان معتقدند که یکی دیگر از نشانه‌های آلودگی خزر حضور ۱۰۰هزار قلاذه فک‌خزری است، چراکه در گذشته‌ای نه‌چندان دور جمعیت فک‌خزری در این دریا بیش از یک‌میلیون قلاذه بوده است.

چشم‌انداز آلودگی در دریای خزر

دریای خزر به همراه شوری آب و زیست حدود ۴۰۰گونه بومی در آن، یک سیستم زیست محیطی منحصربه‌فرد ایجاد کرده است که آلودگی آب این دریا آسیب جبران‌ناپذیری به این سیستم زیست محیطی وارد خواهد کرد. دریای خزر که به‌عنوان بزرگ‌ترین مناطق نفتخیز جهان محسوب می‌شود و از نظر منابع نفتی غنی است به طوری‌که در جایگاه دوم بعد از خاورمیانه قرار دارد، اما همین ظرفیت به‌عنوان مهم‌ترین عامل آلودگی در این دریای خزر است که ایران در این آلودگی هیچ نقشی ندارد. در حال حاضر

اول را دارد. جمعیت ساحل‌نشین خزر در ایران حدود ۷میلیون نفر است و سالانه ۰۰میلیون مترمکعب فاضلاب در شمال کشور تولید می‌شود که تنها ۵۰درصد آن تصفیه می‌شود و ۶۰درصد باقیمانده از طریق رودخانه‌ها و به‌صورت غیرمستقیم وارد دریای خزر می‌شود. در حالی که کشورهای حوزه خلیج فارس مانند امارات و عربستان در دهه اخیر سرمایه‌گذاری‌های قابل توجهی برای کاهش آلودگی دریایی انجام داده‌اند، ایران همچنان با کمبود زیرساخت‌های نظارتی و تصفیه فاضلاب مواجه است. برای مثال، امارات متحده عربی با احداث ۲۵مرکز تصفیه آب و سرمایه‌گذاری ۳میلیارد دلاری توانسته میزان آلاینده‌های ورودی به خلیج فارس را تا ۵۰درصد کاهش دهد. این در حالی است که در ایران، بیش از ۷۰درصد فاضلاب‌های صنعتی و شهری بدون تصفیه وارد آب‌های ساحلی می‌شوند.

وضعیت بحرانی در دریای خزر

شیب خزر رو به ایران است و این امر موجب می‌شود تا آلودگی‌های دیگر کشورهای حاشیه خزر که به این دریا

بدون شرح

قاب دوربین

عکس: اصغر بشارتی

اینفوگرافیک- اقتصاد سراسرآمد